

УДК 336.14

Ірина О. Тарасенко, Дмитро І. Коваленко, Наталія П. Максимець

Київський національний університет технологій і дизайну

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Стаття присвячена питанням управління фінансовими ресурсами бюджетної установи. Уточнено теоретико-методичні засади управління фінансовими ресурсами бюджетних установ. Наведено шлях вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами бюджетних установ, за якого усі грошові кошти бюджету акумулюються на єдиному казначейському рахунку.

Ключові слова: фінансові ресурси бюджетної установи, єдиний казначейський рахунок, бюджет України.

Ірина А. Тарасенко, Дмитрий И. Коваленко, Наталья П. Максимец

Киевский национальный университет технологий и дизайна

УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВЫМИ РЕСУРСАМИ БЮДЖЕТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

Статья посвящена вопросам управления финансовыми ресурсами бюджетного учреждения. Проведен анализ теоретико-методических основ управления финансовыми ресурсами бюджетных учреждений. Предложен путь совершенствования механизма управления финансовыми ресурсами бюджетных учреждений, при котором аккумуляция денежных средств бюджета осуществляется на едином казначейском счете.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, финансовые ресурсы бюджетного учреждения, Единый казначейский счет, бюджет Украины

Iryna A. Tarasenko, Dmytro I. Kovalenko, Nataliia P. Maksymets

Kyiv National University of Technology and Design

FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT IN BUDGETARY INSTITUTIONS

This article is devoted to management of financial resources in budgetary institutions. The theoretical and methodological principles of budgetary institutions financial management are analyzed. The pattern to improve the mechanism of financial management in budgetary institutions under which the budget funds are accumulated at the Single Treasury Account is proposed.

Keywords: financial resources, financial resources of budgetary institutions, Treasury Single Account, budget of Ukraine.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки особливого значення набуває управління фінансовими ресурсами підприємств, функціонування яких забезпечується за рахунок коштів бюджету. Оскільки найголовнішою функцією держави є забезпечення ефективного управління її ресурсами, у тому числі й фінансовими, то все більшої актуальності набуває дана проблематика. На відміну від підходів до управління фінансовими ресурсами суб'єктів підприємницької діяльності, фінансову діяльність в бюджетних організаціях чітко регламентовано бюджетним законодавством. Так, наприклад, частиною 6 статті 7 Бюджетного кодексу України передбачено, що, складаючи та виконуючи бюджети, усі учасники бюджетного процесу орієнтовані на досягнення запланованих цілей при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів з максимальним результатом, використовуючи визначений бюджетом обсяг коштів [1].

Аналіз останніх публікацій із означеної проблеми Питанню управління фінансовими ресурсами бюджетних установ приділяють велику увагу вітчизняні науковці, серед яких Н. І. Вовна, О. С. Галушка, Л. Гнилицька, О. П. Кириленко, О. Є. Кузьмін, В. І. Леонтьєва, С. В. Онищенко, В. В. Рибалко, В. В. Смачило, О. О. Терещенко, В. М. Федосова,

А. М. Чернобай. Однак умови невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовищ діяльності бюджетних установ нашої країни вимагають постійного дослідження даного питання з метою пошуку шляхів його удосконалення.

Метою статті є дослідження особливостей управління фінансовими ресурсами бюджетних установ та розробка рекомендацій щодо удосконалення відповідного механізму.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити низку завдань:

- дослідити теоретико-методичні засади управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій;
- розробити пропозиції щодо удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій.

Невирішені частини дослідження Під фінансовими ресурсами бюджетних організацій розуміють фонди грошових коштів цільового призначення, які виступають у формі нагромаджень та надходжень і формуються у процесі розподілу й перерозподілу національного багатства, валового внутрішнього продукту та національного доходу, концентруються в бюджетних установах і використовуються за основними напрямками діяльності таких організацій [2, с. 6]. Тобто фінансовими ресурсами бюджетних установ є грошові кошти, виділені з бюджетів різних рівнів, а також мобілізовані з різних джерел на здійснення і розширення своєї діяльності [3]. При цьому основними джерелами фінансових ресурсів бюджетних організацій є: бюджетні асигнування, надходження від наданих даною установою платних послуг фізичним та юридичним особам, а також від виконання робіт, виручка від реалізації продукції власного виробництва, виручка від реалізації основних засобів та здачі майна в оренду, доходи від дольової участі в діяльності інших підприємств, гранти, дарунки, благодійні внески фізичних та юридичних осіб тощо [4; 5, с. 235].

Попри це, на сьогодні й досі не розроблено єдиного науково обґрунтованого механізму управління фінансовими ресурсами бюджетних установ, який дав би змогу забезпечувати не лише їх цільове використання, а й ефективно витрачання.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування Ефективний механізм формування фінансових ресурсів бюджетної організації ґрунтується на таких принципах (рис. 1).

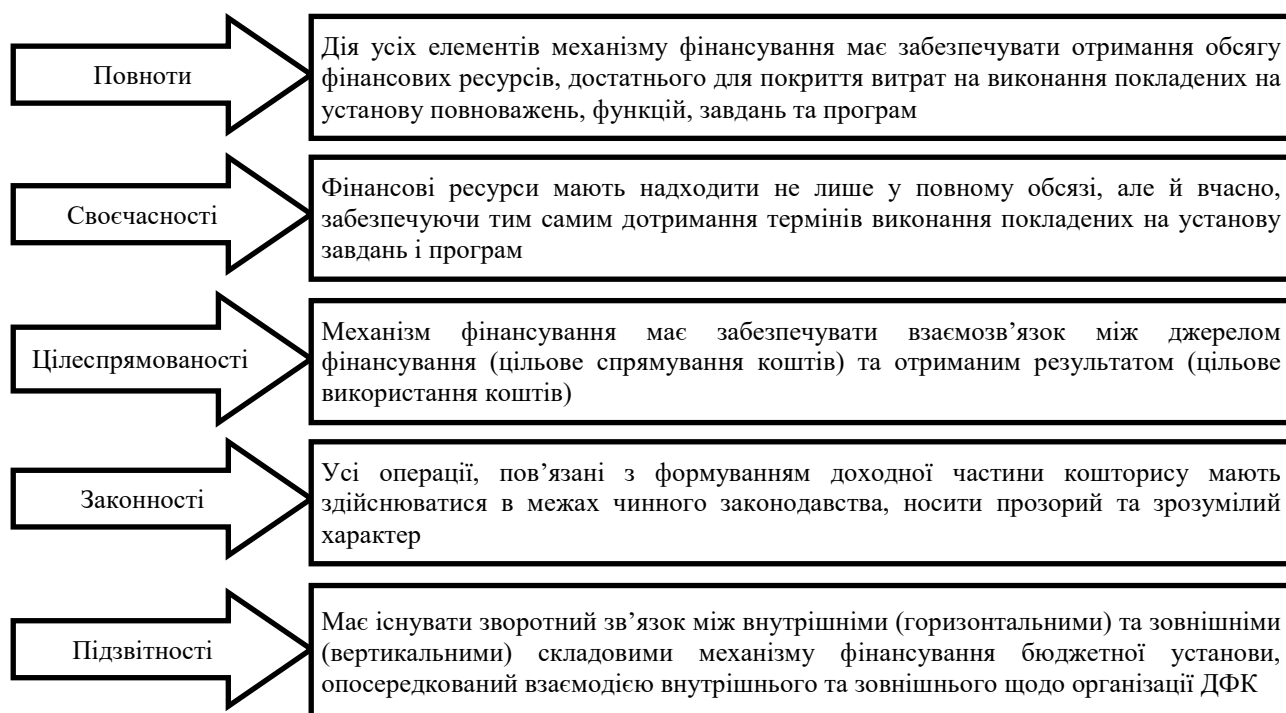

Рис. 1. Принципи формування фінансових ресурсів бюджетної організації [5, с. 199-200]

Як зазначають С. В. Сазонова та В. М. Гельман, управління фінансовими ресурсами бюджетної організації можна тлумачити у широкому та вузькому розумінні. Відтак, у широкому розумінні управління фінансовими ресурсами бюджетної організації включає діяльність щодо управління фінансами як самої установи, так і відповідного органу державної влади або органу місцевого самоврядування, якому підпорядковується установа, а у вузькому – діяльність щодо управління фінансами лише цієї організації [7, с. 60]. Натомість, О. А. Паршина вважає, що в широкому розумінні управління фінансовими ресурсами визначається як процес розподілу та використання фінансових ресурсів, а також діяльність, орієнтована на формування фінансових ресурсів, управління грошовими потоками підприємства [8]. Таким чином, основне завдання управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій – визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових ресурсів для забезпечення процесу функціонування установи.

Структуру системи управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій наведено на рис. 2.

Рис. 2. Управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій на засадах системного підходу [власна розробка]

Управління фінансовими ресурсами здійснюється за такими етапами:

- визначення проблеми;
- визначення альтернативних рішень;
- прийняття управлінського рішення;
- реалізація прийнятого рішення;
- оцінка результатів реалізації рішень [8, с. 190; 9, с. 4].

На нашу думку, управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій має бути направлене, в першу чергу, на підвищення ефективності їх використання. При цьому, сучасна практика показує, що характерними видами неефективного управління і використання фінансових ресурсів бюджетних організацій є:

- неефективне управління коштами через недоліки в плануванні, відсутність обґрунтованого прогнозування і планування, що позначається на ефективності управлінських рішень;
- неефективне використання коштів спеціального фонду державного бюджету, коштів на проведення науково-дослідних робіт, підготовку спеціалістів;

- неефективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів та поточних рахунках підвідомчих організацій;
- втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень;
- неефективне використання коштів, спрямованих на придбання основних засобів (обладнання) тощо [10, с. 111].

На офіційному сайті Державної казначейської служби України (далі – ДКСУ) зазначено, що «вітчизняна практика та світовий досвід переконливо доводять, що найефективнішим є управління державними фінансами з використанням казначейської системи касового виконання бюджетів» [11]. Саме тому ДКСУ запроваджено єдиний казначейський рахунок, який відкрито у ДКСУ в Національному банку України (далі – НБУ) для обліку коштів та здійснення розрахунків у Системі електронних платежів НБУ. Запровадження саме такого механізму управління фінансовими ресурсами бюджетних установ дозволяє здійснювати покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів, пов'язаних з недостатністю коштів місцевого бюджету для погашення бюджетних фінансових зобов'язань за визначеними статтями видатків за рахунок наявних і очікуваних грошових активів у визначений строк та загального фонду місцевого бюджету та коштів резервного фонду.

Проте, зазначений вище механізм управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій має ряд недоліків. Так, наприклад, на сьогодні виникає необхідність створення єдиної інформаційної мережі, яка б з'єднувала органи Держказначейства та учасників бюджетного процесу. Це б сприяло налагодженню роботи з користувачами, дозволило б структурувати всю базу даних, систематизувати документацію окремих підрозділів, оптимізувати процес обробки отриманих даних і їх збереження, суттєво скоротити час на обробку отриманої інформації та дозволило ефективно здійснювати функцію контролю [12, с. 259].

Задля удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами бюджетних установ пропонується продовжувати концентрацію грошових коштів нашої держави на Єдиному казначейському рахунку з урахуванням запропонованих заходів з автоматизації цього процесу, що вимагає впровадження повнофункціонального єдиного програмною забезпечення та створення інформаційно-обчислювальної системи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами проведених досліджень можна зробити такі висновки.

1. Дослідження теоретико-методичних засад управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій дозволило виявити, що основним завданням управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій є визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових ресурсів для їх функціонування. При цьому структура управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій складається із двох підсистем: керованої (об'єкти управління) та керуючої (суб'єкти управління).

2. На сьогодні в Україні реалізується такий механізм управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій, за якого усі кошти акумулюються на Єдиному казначейському рахунку. Попри усі позитивні сторони цього механізму, існує і ряд недоліків, вирішити які можливо за допомогою запропонованої автоматизації цього процесу, що вимагає впровадження повнофункціонального єдиного програмною забезпечення та створення інформаційно-обчислювальної системи.

Зважаючи на отримані у процесі дослідження висновки, подальші дослідження планується спрямувати на оцінку ефективності механізму управління фінансовими ресурсами бюджетних організацій.

References

1. 1.Byudzhetniy kodeks Ukraini vid 08.07.2010 r. № 2456-VI (potochna redaktsiya vid 05.01.2017, pidstava 1800-19) // Vidomosti Verkhovnoi Radi Ukraini (VVR). – 2010. – № 50–51. – St. 572.
2. 2.Pisarenko T. M. Oblik, analiz i kontrol' efektivnosti vikoristannya finansovikh resursiv u byudzhetnikh ustanovakh (na materialakh ustanov okhoroni zdorov'ya Volins'koї oblasti): avtoref. dis... kand. ekon. nauk: 08.06.04 / T. M. Pisarenko ; Ternopil's'ka akademiya narodnogo gospodarstva. – Ternopil', 2001. – 19 s.
3. 3.Vasilik O. D. Derzhavni finansi Ukraini : navch. posibnik / O. D. Vasilik, K. V. Pavlyuk. – K. : Vishcha shkola, 2007. –383 s.
4. 4.Finansi pidpriemstv : pidruchnik / Kerivnik avt. kol. i nauk. red. prof. A. M. Podder'ogin. – 3-te vid., pererob. ta dop. – K. : KNEU, 2000. – 460 s.
5. 5.Finansy : uchebnik / A. G. Gryaznova, E. V. Markina, M. L. Sedova i dr. ; pod red. A. G. Gryaznovoy, E. V. Markinoy. – 2-e izd., pererab. i dop. – M. : Finansy i statistika, 2012. – 496 s.
6. 6.Rak G. V. Napryami vdoskonalennya kontrolyu za finansovimi resursami byudzhetnikh ustanov / G. V. Rak // Evropeys'ki perspektivi. – 2013. – № 10. – S. 197–203.
7. 7.Sazonova S. V. Upravlinnya finansami byudzhetnikh ustanov v suchasnikh umovakh gospodaruvannya / S. V. Sazonova, V. M. Gel'man // Materiali IKh Mizhnarodnoi naukovo-praktichnoi internet-konferentsii 23-25 travnya 2013 roku «Nauka i zhittya: suchasni tendentsii, integratsiya u svitovu naukovu dumku». – M. Kiiv, Ch.1. – 2013. – С. 60–62.
8. 8.Parshina O. A. Strategichne upravlinnya finansovimi resursami pidpriemstva / O. A. Parshina // Ekonomika promislovosti. – 2010. – № 3. – S. 188–193.
9. 9.Safonov Yu. M. Kontseptual'ni aspekti upravlinnya finansovimi resursami ustanovi sotsial'nogo spryamuvannya / Yu. M. Safonov, M. M. Patins'ka // Efektivna ekonomika. – 2015. – № 10. – S. 1–7.
10. 10.Prikhod'ko N. V. Aktual'ni problemi upravlinnya finansami byudzhetnikh ustanov /

Література

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (поточна редакція від 05.01.2017, підстава 1800-19) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.
2. Писаренко Т. М. Облік, аналіз і контроль ефективності використання фінансових ресурсів у бюджетних установах (на матеріалах установ охорони здоров'я Волинської області) : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Т. М. Писаренко; Тернопільська академія народного господарства. – Тернопіль, 2001. – 19 с.
3. Василик О. Д. Державні фінанси України : навч. посібник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К.: Вища школа, 2007. –383 с.
4. Фінанси підприємств : підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддер'югін. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2000. – 460 с.
5. Финансы : учебник / А. Г. Грязнова, Е. В. Маркина, М. Л. Седова и др. ; под ред. А. Г. Грязновой, Е. В. Маркиной. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2012. – 496 с.
6. Рак Г. В. Напрями вдосконалення контролю за фінансовими ресурсами бюджетних установ / Г. В. Рак // Європейські перспективи. – 2013. – № 10. – С. 197–203.
7. Сазонова С. В. Управління фінансами бюджетних установ в сучасних умовах господарювання / С. В. Сазонова, В. М. Гельман // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 23-25 травня 2013 року «Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку». – М. Київ, Ч.1. – 2013. – С. 60–62.
8. Паршина О. А. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства / О. А. Паршина // Економіка промисловості. – 2010. – № 3. – С. 188–193.
9. Сафонов Ю. М. Концептуальні аспекти управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування / Ю. М. Сафонов, М. М. Патинська // Ефективна економіка. – 2015. – № 10. – С. 1–7.
10. Приходько Н. В. Актуальні проблеми управління фінансами бюджетних установ /

N. V. Prikhod'ko, R. V. Rudenko // Zbirnik naukovikh prats' «Ekonomika ta upravlinnya pidpriemstvami». – 2011. – № 6. – S. 108–113.
11. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. – Електронний ресурс. – Режим доступу :<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/article/92710;jsessionid=18C2F82969456E8C3E9C62B53425E106>
12. Ілляшенко К. В. Методичні засади ефективного управління фінансовими ресурсами на стадії виконання бюджетів / К. В. Ілляшенко, Т. О. Ілляшенко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2012. – № 4 (55). – С. 257–262.

Н. В. Приходько, Р. В. Руденко // Збірник наукових праць «Економіка та управління підприємствами». – 2011. – №6. – С. 108-113.
11. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. – Електронний ресурс. – Режим доступу :
<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/article/92710;jsessionid=18C2F82969456E8C3E9C62B53425E106>
12. Ілляшенко К. В. Методичні засади ефективного управління фінансовими ресурсами на стадії виконання бюджетів / К. В. Ілляшенко, Т. О. Ілляшенко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2012. – № 4 (55). – С. 257–262.